

Coses de la vida, en un període molt breu, de 150 dies, dos components de la família Alario han visitat enguany les Corts valencianes, tot i que per motius radicalment diferents. El 13 de juny va fer-ho el pare, Arturo, cridat a declarar a la comissió d'investigació que estudia l'adjudicació de places de residència a l'empresa Savia. Cinc mesos més tard, el 8 de novembre, la seua filla Raquel retia una visita de caire purament protocol·lari. És la nova fallera major de València.

Tot plegat, sota l'atenta mirada de les escultures dels Borja obra de Manolo Boix. Una nissaga -que dóna nom a l'edifici- fortament arrelada a la Safor, com el matrimoni Alario Bernabé, oriünd de Tavernes de la Vallidigna i Gandia, respectivament, per bé que arrelat a València de fa dècades.

—¡Coño, Arturo, cuánto tiempo sin verte!

L'empresari alacantí Enrique Ortiz, que compareixia davant els diputats el mateix dia que Alario, va topar-se amb ell pels passadissos de les Corts i va mostrar-se tan loquaç com de costum. Va abraçar-lo, va preguntar-li com li anava tot i va accedir a una sala on va esperar el seu torn. Havia de prestar declaració tot just després d'Alario.

La relació entre ells venia de lluny. Com a conseller delegat i apoderat de Savia Geroncentros del Mediterráneo -la cadena de residències que posseïen Enrique Ortiz i Vicente Cotino, nebot de qui era conseller del ram- parlaven assíduament per telèfon. En una de les converses interceptades per la policia en el marc del *cas Brugal*, el polèmic empresari confessava a Alario el diseg de Juan Cotino, titular de Benestar Social entre els anys 2007 i 2009, d'omplir les residències del grup.

—El conseller, el hombre, está claramente con ganas de llenárnoslas. Claramente.

Les trucades recollides en el sumari -que van provocar una denúncia d'Esquerra Unida, finalment arxivada- evidenciaven les pressions d'Alario al secretari autonòmic i al director territorial per tal que s'afanyaren a enviar-hi clients. L'anomenat *model Cotino*, instaurat per Rafael Blasco a començaments de la dècada passada, va afavorir sistemàticament l'empresa familiar de qui temps a venir seria el màxim respon-

POLÍTICA

Arturo Alario, ninot indultat

Va representar Bancaixa al consell d'administració de Terra Mítica i va adquirir uns terrenys al llindar d'un PAI promogut per l'entitat, cosa que va forçar la seua eixida. Després, de la mà del polèmic empresari Enrique Ortiz, va accedir a Savia Gero-centros, beneficiada pel 'model Cotino' de residències, un model avalat per Rafael Blasco. És Arturo Alario, el pare de la fallera major de València.

Reportatge de Víctor Maceda

UNA FAMÍLIA FELIÇ. Arturo Alario i la seua dona, Isabel Bernabé, posen orgullosos amb la seua filla Raquel poques hores després del seu nomenament com a fallera major de València de l'any 2017.

Durant la breu etapa com a militant va arribar a assistir a una escola d'estiu socialista celebrada a Madrid i presidida per Felipe González. Això no obstant, no tardaria a abandonar la política per centrar-se de ple en la seua activitat professional.

José Joaquín Viñals, Marcelino Alamar i companyia, la vella guàrdia de l'antiga caixa valenciana, van decidir-se a contractar economistes joves que renovaren l'entitat i la impulsaren amb vista al futur. Entre els qui van captar hi havia Alario, que hi va reeixir ràpidament. Algú que el coneix bé el qualifica com "un home de negocis que mai no s'ha significat políticament". Sota aquest pragmatisme va ascendir a la cúpula de la rebatejada Bancaixa, on tenia una capacitat de decisió enorme, sempre supeditada, és clar, a l'opinió del president i del vice-president.

Alario no sols recomanava invertir en un lloc o en un altre. També representava Bancaixa a la filial immobiliària CISA, a la filial tecnològica Servicom 2000 i en algunes de les societats de què l'entitat formava part, com ara la gassista Cegas, la UTE Ribera Salud –encarregada de gestionar l'hospital públic de La Ribera, que va donar nom al *model Alzira*– o un altre projecte molt personal d'Eduardo Zaplana: la societat temàtica Terra Mítica, de Benidorm, on les dues entitats valencianes de capçalera, Bancaixa i la CAM, van dilapidar prop de 100 milions d'euros cadascuna. Amb tot, Alario, igual com Zaplana, mai no va resultar encausat, perquè tota la culpa va recaure sobre els directius del parc i els empresaris que van emetre factures falses o absolutament desproporcionades. El pessim negoci que va suposar l'entrada en l'accionariat del parc –gràcies al control polític sobre les entitats creditícies que permetia la reforma de la llei de caixes instigada per Zaplana i el seu conseller José Luis Olivas– no va tenir cap conseqüència.

L'ascens meteòric d'Alario al si de Bancaixa, però, acabaria amb una caiguda en picat. El maig del 2005 va com-

prar prop de tres fanecades de terra al llindar d'un pla d'actuació d'urbanística (PAI) que l'entitat financera, a través de la seua filial Actura, estava a punt de presentar a Tavernes, el seu poble. L'ús d'informació privilegiada i el fet que l'alcalde del municipi fóra Eugenio Pérez Mifsud, cosí germà seu, va posar-lo contra les cordes. Alario va dimitir abans no el destituïren, i posà fi a una trajectòria densa al capdavant de l'àrea d'inversions. Curiosament, el seu cosí, després del seu pas per l'alcaldia, va operar en el mateix negoci que ell: el de les residències per a persones grans dependents. És el gerent de Solimar, una empresa amb una implantació notable a les comarques de València i que, precisament, té una residència a Tavernes.

La cinquantena llarga de PAI que Bancaixa va presentar a tot de municipis es remunten a l'etapa d'Arturo Alario com a director d'inversions. "L'alcalde que no en tenia cap semblava un inútil", explica irònicament un ex-directiu de l'entitat. "El millor corredor de taronja era *Sant PAI*", continua, "perquè venia el promotor, presentava el projecte i anunciava una inversió descomunal en el municipi". La creació de nombroses empreses mixtes de bracet de grans constructores buscava arredonar el negoci: ja no sols es tractava de finançar-les, sinó que també es pretenia guanyar grans quantitats de diners mitjançant la venda de promocions gegantines. Va ser llavors, a partir del PAI de Rabassa (Alacant), que Alario va estrènyer els llaços amb Enrique Ortiz, qui més endavant acudiria al seu rescat.

El PAI La Vall del Mar va sacsejar Tavernes, perquè era un projecte mastodòntic que comportava la urbanització de l'única franja de platja verge. Allà, en els tres darrers quilòmetres de façana marítima, s'havia previst un camp de golf, una marina esportiva, un "bosc mediterrani" que actuaria com a "pantalla de protecció" i 6.000 habitatges sobre una superfície de 4 milions de metres quadrats. En aquell moment, a →

sable de la Conselleria. El conglomerat empresarial on va anar a parar Alario després del seu pas per Bancaixa.

Ascens i caiguda d'un líder

Durant prop d'una dècada, Arturo Alario Mifsud va ser director general d'inversions de l'entitat financera de referència del País Valencià. El seu aterratge a l'antiga Caixa d'Estalvis de València i Castelló va anar precedit d'una experiència iniciàtica a Nusico (Nuevo Sistema Comercial), un hipermercat a gran escala adreçat, sobretot, al sector de l'hoteleria i la restauració.

Els qui el recorden de jove l'ubiquen a l'extrema esquerra, primer, i a les files del PSOE, després. Una evolució ideològica que evoca la de Rafael Blasco i que, en aquest cas, va estar molt marcada pel contacte amb Joan Lerma, amb qui Alario va coincidir com a estudiant a la Facultat d'Economia de la Universitat de València.

PAI FRUSTRAT. Baix, els terrenys encara verges de la platja de Tavernes de la Valldigna on Bancaixa havia projectat un mega-PAI –amb dos camps de golf i port esportiu– que multiplicava per cinc –com s’observa al plànol– la superfície construïda a la façana marítima del municipi. Al costat, jornada inaugural de Terra Mítica.

→ Tavernes hi havia uns 17.000 habitants, i l'alcalde, el cosí d'Alario, es mostrava exultant: "L'agricultura no ens aporta la riquesa de temps enrere i hem de potenciar unes altres alternatives; aquesta és una proposta ideal i respectuosa, perquè dels 4 milions d'actuació total, 2,2 milions seran espais verds", afirmava. El PP aplaudia el projecte, els socialistes es mostraven "receptius" i Esquerra Unida i el Bloc Nacionalista Valencià s'hi oposaven, amb més o menys intensitat. De sobte, parcel·les de terra que s'havien venut per 60.000 euros van passar a costar-ne 300.000. La inversió global prevista per Bancaixa estava pels volts dels 1.800 milions d'euros.

Malgrat que s'havia filtrat que el PAI incloïa un parc científic, la idea no va materialitzar-se. El castell de sorra es va esfondrar tot d'una quan la Generalitat Valenciana, l'any 2010, va anul·lar el pla per diverses raons. Les principals eren que la població ja disposava de prou terreny urbanitzable, que ambientalment resultava insostenible i que infrin-

gia la llei de costes. A més, la bombolla immobiliària ja havia esclatat, amb Alario a dins. La compra d'aquells terrenys va cavar la seua tomba a Bancaixa. Sense esperar el resultat de l'auditoria interna que havia encarregat per tal de depurar les possibles responsabilitats, José Luis Olivas, el president de l'entitat, va acceptar la seua renúncia.

La sort, però, li va somriure d'orella a orella. Amb la seua marxa, Arturo Alario va salvar-se de la crema posterior, quan els caps visibles de Bancaixa –fusionats amb Caja Madrid i cinc entitats més a Bankia– van acabar imputats per la calamitosa gestió de l'entitat. En total, Bancaixa disposava de 25.000 hectàrees de terreny i d'un estoc immobiliari valorat en 3.600 milions d'euros, gairebé una tercera part del deute que arrossegava el banc sorgit de la fusió. Una falla immensa que va acabar als tribunals.

Doble salt mortal

La connexió amb Enrique Ortiz, que va fitxar Alario quan aquest va quedar

AMISTATS PERILLOSES. Malgrat la filiació esquerrana a la seua joventut, Arturo Alario va continuar en el món dels negocis gràcies a la seua relació estreta amb l'empresari Enrique Ortiz i els bons contactes –per exemple, amb els consellers Juan Cotino i Rafael Blasco– que mantenia als governs valencians del PPCV. Tots tres són investigats per la justícia dins de causes molt diverses. L'últim, de fet, està actualment empresonat.

deslligat de Bancaixa, era una altra jugada d'altíssim risc. La manera d'actuar de l'empresari d'Alacant i la seua proximitat obscena als polítics del PP van endinsar-lo en una espiral perillosa, en què els límits entre la concurrència pública i els favors personals no estaven prou ben definits. De fet, Savia Gero-centros del Mediterráneo, que inicialment tenia onze empreses inversores –a banda d'Enrique Ortiz e Hijos i de Sedesa, encara participada per Juan Cotino, hi havia firmes tan populars com Luba-sa, Torrecámara o Cyes– va acabar concentrada en les mans d'Ortiz i de Vicente Cotino, cadascun dels quals va passar a controlar el 38,7% del grup.

El *model Cotino*, un sistema fet a mida instaurat l'any 2001, durant l'etapa de Rafael Blasco –avui empresonat– a la Conselleria, va ser cada cop més qüestionat a partir del retorn de Madrid de Juan Cotino, que havia estat el director general de la Policia. El 2002, Cotino va fer-se càrrec la delegació del Govern espanyol al País Valencià, i d'ací va passar a les conselleries d'Agricultura, Pesca i Alimentació, el 2004, i Benestar Social, el 2007.

Amb les seues accions venudes però el seu nebot Vicente Cotino com a accionista de referència de Savia Gero-centros –on Arturo Alario exercia com a home fort–, Juan Cotino, l'oncle, esdevenia jutge i part en el negoci de les residències. De la seua banda, Ortiz ope-

rava desacomplexadament i exigia un tracte de favor indissimulat.

Quan el *cas Brugal* va eixir a la llum, l'any 2014, la titular de la Conselleria en aquell moment, Asunción Sánchez Zaplana, va demanar per carta a Savia que procedira a nomenar un altre interlocutor vàlid. Alario, qui fins aleshores havia parlat en nom del grup, havia quedat en evidència. A les gravacions apareixia conversant amb Ortiz, parlant de pressionar el conseller anterior a fi d'omplir les 22 residències que havien creat *ex profeso*. Deu mesos després de la missiva de la consellera, el 29 de maig del 2015, Alario va deixar d'oficiar com a apoderat de Savia Gero-centros. La baixa va concretar-se quan només havien transcorregut cinc dies des de les eleccions valencianes que van posar fi a 20 anys de governs del PP.

Ara, dos anys més tard, aquest supervivent dels mil i un excessos dels mandats de Zaplana, Olivas i Camps –que va participar activament en projectes senyera dels conservadors com ara la creació de Terra Mítica, la implantació del *model Alzira*, la febre dels PAI o el nepotisme a l'hora de concedir les places de residència– observa feliç la seua filla Raquel investida fallera major de València. El súmmum.

Un càrrec honorífic de molta volada –amb rang de *vice-alcaldessa*, si fa no fa– que ha servit per netejar el cognom familiar i per revestir-lo d'una capa setinada de color pastís, com el que llueixen les falles de la secció especial i de la plaça de l'Ajuntament. I és que, mentre els Cotino, Blasco o Ortiz han acabat cremats a la plaça pública, Arturo Alario sembla el ninot indultat. •

Avancem junts

Port de Barcelona

Port de Barcelona, el primer *hub* logístic del sud d'Europa.